

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور
«۲۱. تأمین زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی»

مقدمه

مطابق بند «۹» سیاست‌های کلی «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» یکی از ابزارهای افزایش سهم بخش‌های تعاونی و خصوصی در تولید ملی، سامان‌دهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط عنوان شده است. همچنین از مجموع ۸۷۲ ماده قوانین برنامه توسعه اول تا ششم کشور، ۱۶۰ ماده معادل ۱۸ درصد مواد به حمایت از تولید اختصاص داشته است. اگرچه در سیاست‌ها و قوانین بالادست به حمایت از تولید تأکید شده، اما در عمل بستر مطلوب تحقق این مهم تاکنون فراهم نشده است.

از آنجا که از مجموع ۷۱۵۴۸ واحد فعال^۱ حدود ۶۰ درصد آنها در شهرک‌ها و نواحی صنعتی هستند، لذا یکی از ابزارهای مهم در بسترسازی حمایت از تولید، تأمین زمین و زیرساخت‌های تولید در شهرک‌ها و نواحی صنعتی است. شایان ذکر است اخذ قیمت حق بهره‌برداری زمین از متقاضیان سرمایه‌گذاری در شهرک‌ها و نواحی صنعتی براساس خدمات ارائه شده در آنها صورت می‌پذیرد. به همین دلیل، هم در سیاست‌های کلان و هم در قوانین بالادست از جمله ماده (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) با تأکید بر تأمین زیرساخت‌های اصلی تا ورودی واحدهای مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی، این هدف دنبال شده است که با کاهش قیمت تمام شده و ترغیب متقاضیان به سرمایه‌گذاری در شهرک‌ها و نواحی صنعتی خصوصاً در مناطق محروم و کم‌برخوردار درنهایت به تقویت تولید، ایجاد اشتغال پایدار و محرومیت‌زدایی در این مناطق منجر شود. در ادامه ابتدا تبیین وضعیت موجود زیرساخت‌های شهرک‌ها و نواحی صنعتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس از آن با تأکید بر نیازسنجی انجام شده برای سال ۱۴۰۱ و احکام موجود در قوانین بالادست در این خصوص، پیشنهادهای مدنظر ارائه شده است.

تبیین موضوع

در حال حاضر تعداد شهرک‌ها و نواحی صنعتی مصوب، ۱۰۱۷ مورد است که از این تعداد ۸۳۲ مورد در حال بهره‌برداری هستند. تعداد واحدهای به بهره‌برداری رسیده در شهرک‌ها و نواحی صنعتی ۴۸۱۱۹ واحد با اشتغال ۹۶۱۱۷۴ نفر است.

جدول ۱. وضعیت امکانات زیربنایی شهرک‌ها و نواحی صنعتی

عنوان	دارای آب	دارای برق	دارای گاز	دارای تلفن	دارای فیبرنوری
شهرک‌ها و نواحی صنعتی	۸۲۸	۸۴۲	۶۵۶	۷۸۶	۴۲۸

مأخذ: سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران.

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۷۱۵

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی،
صنعت و معدن

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۷۹۴۴

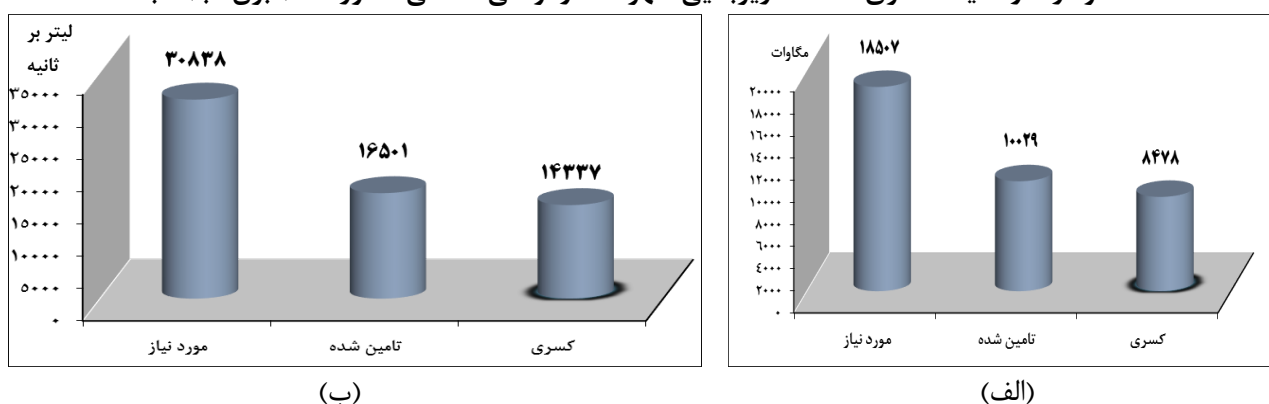
تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۱۰/۱

اگرچه مطابق جدول ۱ تعداد شهرک‌ها و نواحی صنعتی دارای برق، آب و گاز به ترتیب ۸۴۲، ۸۲۸ و ۶۵۶ مورد است، اما بعضی از موارد ذکر شده نیز با کسری مواجه است. همان‌گونه که در نمودار ۱-الف و ۱-ب نیز نشان داده شده، میزان کسری برق و آب شهرک‌ها و نواحی صنعتی به ترتیب ۸۴۷۸ مگاوات و ۱۴۳۳۷ لیتر بر ثانیه برآورد شده است. حتی در برخی شهرک‌های صنعتی، میزان برق واگذار شده با زیرساخت ایجاد شده متناسب نیست و خطوط و پست‌های برق شهرک در حال برق‌رسانی با حداکثر ظرفیت به واحدها هستند. این در حالی است که اگر همه واحدهای مستقر در شهرک با ظرفیت اسمی خود به تولید مشغول شوند با بحران و قطع برق مواجه می‌شوند که موجب از بین رفتن مواد اولیه در حال تولید، ضرر و زیان و درنهایت کاهش ظرفیت تولید و اشتغال واحدهای صنعتی خواهد شد. در مجموع، نکات پیش‌گفته اهمیت تأمین زیرساخت و تأثیر آن در حمایت از تولید را به وضوح نشان می‌دهد و نیاز است در قالب بودجه سنواتی نیز (مطابق احکام قوانین بالادست موجود) به آن پرداخته شود.

نمودار ۱. وضعیت کسری امکانات زیربنایی شهرک‌ها و نواحی صنعتی کشور؛ الف) برق، ب) آب

مأخذ: سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران.

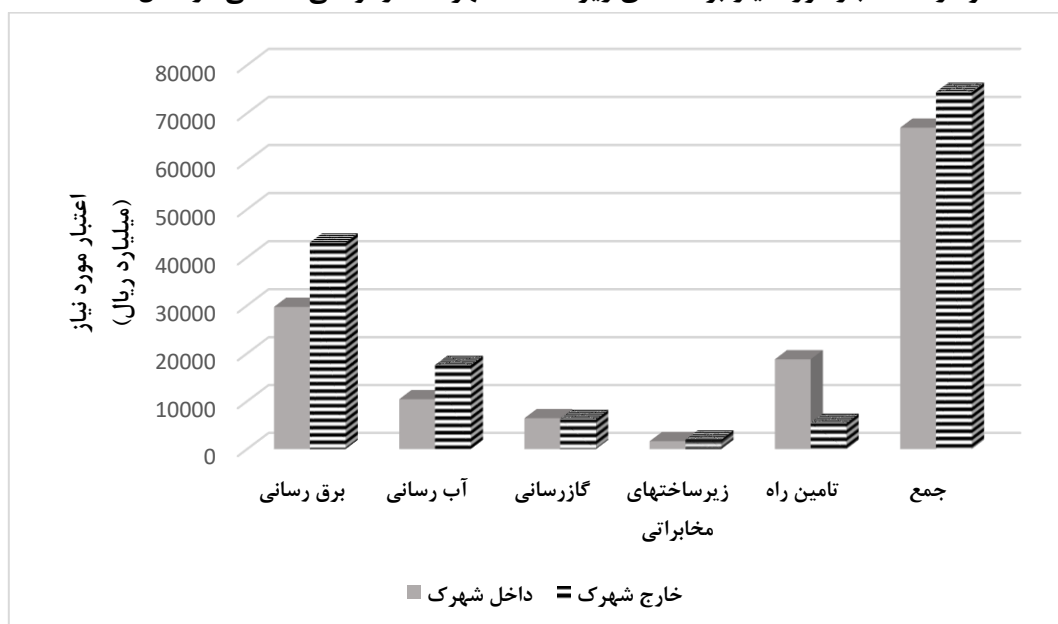
پیش‌بینی برنامه و اعتبار در لایحه بودجه سنواتی در خصوص زیرساخت‌های اصلی از جمله راه، آب، برق، گاز و تلفن تا ورودی واحدهای مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی مطابق مواد (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برعهده دولت گذاشته شده است. بررسی قوانین بودجه سنواتی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ حاکی از نبود عملکرد در این خصوص است. در بند «ز» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در خصوص برق‌رسانی به شهرک‌های صنعتی، نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی سعی شده است از طریق مشارکت ۴۰ درصدی توانیر و ۶۰ درصدی شهرک‌ها، نواحی صنعتی در سقف ۵۰۰۰ میلیارد ریالی بخشی از مشکل برق‌رسانی به این مجموعه‌ها حل شود. به استناد صورتجلسه مورخ ۲۱ شهریورماه ۱۴۰۰ کمیته تخصیص بند «ز» تبصره «۱۵»، مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال (۲۰ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده و ۵۰ درصد سهم مشارکت توانیر) بابت ۴۰ درصد مشارکت در برق‌رسانی به شهرک‌های صنعتی تخصیص داده شده است.^۱ با توجه به پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز زیرساخت برق برای سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۱۸۳۶۶ میلیارد ریال مورد نیاز بوده که حتی در صورت تخصیص کل اعتبار در نظر گرفته شده در این بند، کمتر از ۳۰ درصد پیش‌بینی مدنظر تأمین می‌گردد.^۲ اگرچه عملکرد و اعتبارات در نظر گرفته شده در این خصوص با میزان نیاز واقعی فاصله معناداری دارد، اما یک گام رو به جلو محسوب می‌شد که متأسفانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف شده است.

مطابق اطلاعات دریافتی از سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی کشور (نمودار ۲)، جمع کل اعتبار مورد نیاز در سال ۱۴۰۱ برای

۱. گزارش عملکرد بودجه وزارت نیرو.
۲. گزارش سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران.

برنامه‌های زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی حدود ۱۴۰۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است که سهم زیرساخت خارج شهرک ۷۴۴۰۲ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. بیشترین سهم از میان زیرساخت‌های مورد نیاز شهرک‌ها و نواحی صنعتی به برق‌رسانی با سهم حدود ۵۱ درصد از اعتبارات مورد نظر، اختصاص یافته است. در نمودار ۲ پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز زیرساخت‌های شهرک‌ها و نواحی صنعتی در داخل و خارج شهرک‌ها و نواحی صنعتی در سال ۱۴۰۱ ارائه شده است.

نمودار ۲. اعتبار مورد نیاز برنامه‌های زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی در سال ۱۴۰۱

مأخذ: سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران.

جمع‌بندی و پیشنهادها

به‌طور کلی می‌توان گفت به‌دلیل عدم تعیین برنامه ایجاد زیرساخت‌های اساسی شهرک‌ها و نواحی صنعتی در برنامه‌های دستگاه‌های خدمات‌رسان از جمله برنامه‌های وزارت نیرو، راه و شهرسازی، ارتباطات و فناوری اطلاعات، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور در قانون بودجه سنواتی و به‌تبع آن عدم الزام وزارتخانه‌های مذکور در اجرای زیرساخت، تعداد قابل توجهی از شهرک‌ها و نواحی صنعتی در کشور به‌خصوص در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته با چالش‌های جدی مواجه شده‌اند. در ادامه پیشنهادهای مدنظر ارائه شده است:

۱. با توجه به اهمیت تأمین زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی و با توجه به کمبود منابع مالی دولت و ازسویی سهم بیشتر نیاز زیرساخت برق و موافقت وزارت نیرو مبنی بر ضرورت و تأمین بخشی از اعتبار از منابع داخلی خود طی نامه ۹۹/۱۶۸۷۲/۳۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۳/۲۷، پیشنهاد اصلاح بند «ز» تبصره «۱۵» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل ارائه می‌شود:

الحاق به بند «ز» تبصره «۱۵» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱:

«ز» - وزارت نیرو مکلف است متوسط بهای انرژی برق تحویلی به صنایع فولادی، آلومینیم، مس، فلزات اساسی و کانی‌های فلزی، واحدهای پالایشگاهی و پتروشیمی را بر مبنای متوسط نرخ خرید انرژی برق از نیروگاه‌های دارای قرارداد تبدیل انرژی (ای.سی.ای) محاسبه و دریافت نماید. منابع حاصل از محل افزایش بهای برق این صنایع به حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.

مشترکین با قدرت کمتر از دو مگاوات و همچنین مصارف کمتر از دو مگاوات مربوطه به مشترکین با قدرت بیش از دو مگاوات مشمول حکم این بند نمی‌باشند. وزارت نیرو از طریق شرکت‌های تابعه مکلف است منابع حاصله تا سقف هشتاد هزار میلیارد (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال صرف موارد زیر نماید:

۱- توسعه و نوسازی شبکه فرسوده برق کشور و جابجایی تیرهای برق روستایی و با تصویب هیات وزیران صرف اعطای یارانه سود تسهیلات جهت افزایش توان تولید برق از طریق سرمایه‌گذاری (ایجاد، توسعه و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام) نیروگاه‌های برق با سهم ۳۸ درصد

۲- پرداخت مطالبات تولیدکنندگان خصوصی برق و نیروگاه‌های برق آبی با سهم ۱۱ درصد

۳- برق‌رسانی به شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی با سهم ۷ درصد

۴- تأسیس و تکمیل آزمایشگاه‌های مرجع تجدیدپذیر با سهم ۳ درصد

۵- رفع تنش آبی شهرهای دارای تنش و اصلاح و بازسازی شبکه آب شرب روستایی و آب‌رسانی به مناطق محروم با سهم ۲۵ درصد

۶- اعطای تسهیلات خطرپذیر به شرکت‌های دانش‌بنیان صنعت برق و شرکت‌های فعال در حوزه اصلاح الگوی مصرف انرژی با سهم ۱۶ درصد

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارتخانه صمت و سازمان برنامه و بودجه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۲. با توجه به اشتراکات محدوده کاری صنایع تبدیلی موجود در شهرک‌ها و نواحی و صنعتی با شهرک‌های کشاورزی پیشنهاد می‌شود:

اصلاح بند «ط» تبصره «۸» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱:

تعرفه آب مصرفی در شهرک‌های کشاورزی و همچنین شهرک‌ها و نواحی صنعتی با اولویت صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی مستقر در این شهرک‌ها به نرخ مصوب فعالیت‌های کشاورزی محاسبه می‌گردد.

۳. با توجه به اهمیت زیرساخت راه برای دسترسی به شهرک‌ها و نواحی صنعتی متن الحاقی ذیل پیشنهاد می‌شود:

الحاق ردیف ۷ به بند «ز» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱:

۷. وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران برای آسفالت راه‌های دسترسی به شهرک‌ها و نواحی صنعتی با اولویت مناطق محروم و کم‌برخوردار)